

حضرت فاطمه زهرا (س)؛ عصاره عصمت

زهرا عصاره عصمت است. زهرا، آیینه پاکی است. زهرا زلال کوثر است. ای همیشه جاری! ای بهار کوتاه! ای ترنم باران وحی! در شکوه مقام تو حیرانم که معرفت به غبار آستان خانه ات بوسه می زند. ...

زهرا عصاره عصمت است. زهرا، آیینه پاکی است. زهرا زلال کوثر است. ای همیشه جاری!

ای بهار کوتاه! ای ترنم باران وحی! در شکوه مقام تو حیرانم که معرفت به غبار آستان خانه ات بوسه می زند.

برهوت این دنیای خاکی شایستگی میزبانی چشمه سار همیشه جاری تو را نداشت. تو که در آیینه زخمها و داغها و در هجران پدر، غریبانه زیستی و در وداع شبانهات با پهلویی بیمار، خانه گلین را به امید آغوش بهشتی پدر ترک گفتی...

فریاد مظلومیت

زندگی بانوی بزرگ اسلام با آن که در جوانی به خزان گرایید، در همان دوران کوتاه، درسهای فراوانی برای پیروان حضرتش به جا گذاشت. یکی از این آموزهها که سراسر عمر پربرکت فاطمه مرضیه (سلام الله علیها) یکصدا و همسو آن را فریاد می کرد، «اهتمام و جدیت نسبت به دین» بوده است.

مظلومیت با همه بخشهای زندگی صدیقه طاهره پیوند خورد، به ویژه حوادث دوران پس از رحلت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) که همچو تبدادی بر آن «پاس نبی» وزید و منجر به شهادت دردناک و غم آور آن «ریحانه رسول» گردید، اما همین مظلومیت‌های پیوسته نیز همگی يك جهت را نشان می‌دهد و آن «سوی دین داری و پایداری به پای دین اصیل» است.

- ولادت حضرت فاطمه (سلام الله علیها) با انزوای مادر بزرگوارش از سوی زنان قریش همراه شد. آنان به دلیل ازدواج حضرت خدیجه (سلام الله علیها) با پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) با وی قطع رابطه کردند و حاضر نشدند در لحظات دشوار وضع حمل به یاری او بنشینند. بدین شکل زهرای اطهر (سلام الله علیها) در فضای آکنده از مظلومیت متولد شد. اما پیام این مظلومیت چیزی نبود جز «دفاع از دین خدا و حمایت از رسول خدا محمد (صلی الله علیه و آله)»

- کودکی فاطمه مرضیه (سلام الله علیها) با دوره نخست تبلیغ دین در مکه توأم گردید. مشاهده پدر که به ضرب سنگباران زخمی شده یا شکمه شتر بر سر و روی مبارکش ریخته‌اند، بخشی از سهم کودکی فاطمه (سلام الله علیها) در رسالت دشوار رسول خدا محمد (صلی الله علیه و آله) بود.

اوج این سختی، در سه سال محاصره در شعب ابی طالب علیه السلام به وقوع پیوست. تلخ کامی‌هایی که با مرگ مادر عزیزش، تلخ شد. پیام این دوران نیز در پاسخ نبی اکرم (صلی الله علیه و آله) به وعده‌های فریبنده سران مکه جلوه می‌نمود که فرمود: «اگر خورشید را در دست راست من و ماه را در دست چپم قرار دهید تا امر رسالت الهی را وانهم، چنین نخواهم کرد.» و این درس بزرگ استقامت در دین بود.

- آغاز نوجوانی آن حضرت در مدینه با جنگ‌های پی در پی علیه مسلمانان همراه شد. عروس خانه امیرالمؤمنین علیه السلام در غیاب همسر خود که سردار بی بدیل سپاه اسلام بود، بارسنگین کارهای خانه و رسیدگی به فرزندان خردسال را به دوش می‌کشید. داستان دستان زهرای مرضیه (سلام الله علیها) که از چرخاندن آسیاب سنگی زخم شده بود و چادر وصله دار حضرتش که سلمان را به گریه انداخت، همچنین ماجرای شب‌های خانه علی علیه السلام که فرزندان کوچکش گرسنه سر بر بالین می‌گذاشتند، گوشه‌هایی از درد و رنج نوعروس آسمانی اسلام است که همگی به پای نهال نورس اسلام و برای جان گرفتن درخت رسالت بود.

- عزای غمبار سیدالشهدا علیه السلام که بزرگترین مصیبت تاریخ بشر است، پیشاپیش خاندان نبوت را به استقبال خود برد.

بر اساس روایات معتبر، جبرئیل برای رسول خدا (صلی الله علیه و آله) خبر از فرزند زهرای اطهر (سلام الله علیها) عطا خواهد کرد و امت، او را به شهادت خواهند رساند.

حضرت فاطمه (سلام الله علیها) خواست تا این تقدیر الهی تغییر یابد. اما فرشته وحی مجدداً خبر آورد که پادشاه این امر، استمرار امامت در نسل حسین علیه السلام خواهد بود. ادامه سلسله امامت یعنی به کمال رسیدن کار همه انبیای گذشته.

سخن که بدین جا رسید حضرت فاطمه (سلام الله علیها) این بار سنگین را پذیرفت. اندوه مظلومیت حسین علیه السلام حتی پیش از ولادت، قلب و جان بانوی بزرگ اسلام را آکنده و تا آخرین مراحل حیات همراه ایشان بود چنان که در لحظات سراسر اندوه وداع آن حضرت با همسر مظلومش امیرالمؤمنین علیه السلام از آخرین وصایای صدیقه طاهره این بود: «... کشته دشمنان در کنار فرات را از یاد مبر.»

این همه اندوه فقط به پای دین و برای حفظ آن

- گذشته از جهت گیری کلی در زندگانی حضرت زهرا (سلام الله علیها)، تعالیم آن بانو نیز در جهت ترویج و تشویق «اهتمام به دین» قرار داشت. امام عسگری علیه السلام نقل می فرماید: که روزی خانمی خدمت حضرت زهرا (سلام الله علیها) آمد و سؤالاتی راجع به نماز پرسید. چون تعداد سؤالات زیاد و زمان طولانی شد، زن خجالت کشید و گفت: بس است دیگر زحمت نمی دهم.

بانوی اسلام فرمود: هرچه می خواهی بپرس. آیا اگر کسی اجیر شود که بار سنگینی را به بام برساند و یکصد هزار دینار (طلا) اجرت دریافت کند این کار بر او سخت می آید؟... من سزاوارترم که این کار بر من گران نیاید. از پدرم رسول خدا (صلی الله علیه و آله) شنیدم که فرمود: دانشمندان شیعه ما در روز قیامت در حالی محشور می شوند که به اندازه فهم و دانش و کوشش آنان در راه ارشاد بندگان، بر قامتشان خلعت های کرامت و بزرگواری افکنده می شود.

این نحوه برخورد بانوی بزرگ اسلام، نوعی ارائه الگوی عملی به پیروانش در جهت اهمیت دادن به فهم و پرستشگری دین و فرهنگسازی در این زمینه است.

در موردی دیگر حضرت زهرا (سلام الله علیها) به خانمی حجت و استدلالی آموخت تا در بحث بر مبلغ معاندی پیروز شود. زمانی که آن زن پس از غلبه بر مخالف، ابراز شادی زیادی نمود، حضرت به او فرمودند: شادی فرشتگان به واسطه غلبه تو بر آن زن بیش از سرور تو است و غصه شیطان و عوامل او به واسطه حزن آن زن معاند،

بیش از غصه خود او است.

- ماجراهایی که پس از رحلت رسول خدا (صلی الله علیه و آله) بر فاطمه مرضیه (سلام الله علیها) گذشت و شدت حزن و اندوه آن گرمی در آن دوران به وصف نمی آید.

تعبیر خود ایشان در شعر منسوب به حضرتش این است: «مصیبت هایی بر من فروریخت که اگر به روزها افکنده می شد آنها را به شیهای تاریک بدل می نمود.» آن بانو به موجب کلام امام صادق علیه السلام، پس از درگذشت پدر، دائماً اشکبار بود و مکرراً از شدت غصه از حال می رفت. اما آن ولی و حجت الهی به همه این اندوهها جهت الهی داد و همه را برای تقویت دین خدا و تحکیم موقعیت وصی و جانشین رسول خدا (صلی الله علیه و آله) هزینه کرد و در کمال ماتم زدگی، مصائب خود را زمینه نهیب زدن بر مردمانی قرارداد که غفلت و مصلحت اندیشی دنیایی در خطر برگشت به جاهلیت قرارشان داده بود.

این چنین بود که زهرای اطهر (سلام الله علیها) در چهره بزرگترین حامی و پیشوای مظلوم خویش ظاهر شد و سند حقانیت امیرالمؤمنین علیه السلام و مظلومیت آن جناب را با خون خود مهر کرد و ابدیت بخشید.

حضرت فاطمه زهرا (سلام الله علیها) در دوران کوتاه رحلت رسول خدا (صلی الله علیه و آله) با شهادت خویش، یکبار به مسجد نبوی پای گذاشت و خطبه خواند چنان که عظمت و هیبت کلام فاطمی ستونهای مسجد و بلکه عرش الهی را به لرزه انداخت.

در شرایطی که جو سنگین حاکم بر مدینه نفس ها را در سینه ما خفه می کرد، دختر پیامبر (صلی الله علیه و آله) حقایق را در چهره مسلمانان نهیب زد: ای بندگان خدا شما پرچمداران امر و نهی و حاملان دین و وحی او هستید، شما امانتداران خدا بر خویشتان بوده و مأمور رسانیدن احکام دین او به ملل دیگر می باشید...

به سوی شما از میان خودتان پیامبری آمد که رنج و ناراحتی شما بر او دشوار بود و بر ایمان آوردن شما اصرار می ورزید و به مؤمنین دلسوز و مهربان بود... و هنگامی که خدای تعالی خانه جاودانی انبیا و جایگاه برگزیدگان را برای پیغمبرش اختیار نمود، کینه های درونی و نفاق شما ظاهر گشت و جامه دین مندرس و فرسوده شد، گمراهان خاموش به سخن درآمدند و گمنامان فرومایه دعوی نبوغ کردند. شتر باطل گرایان به صدا درآمد و در صحن خانه هایتان جولان نمود. شیطان از کمینگاه خود درحالی که شما را به سوی خود می خواند سرکشید و دید که چه زود دعوتش را پذیرفتید...

کجا می روید در حالی که کتاب خدا پیش روی شما است. کتابی که مطالب و امورش هویدا و احکامش درخشان و نشانه هایش روشن و نواهی اشکبار و اوامرش واضح است و شما آن را پشت سر خود انداخته اید؟ آیا قصد اعراض از قرآن را دارید و یا به غیر قرآن می خواهید دآوری کنید و حکم غیر قرآن برای ستمکاران چه بد جزایی است! و هر که جز اسلام دین دیگری اختیار کند از او پذیرفته نشود و در قیامت جزو زیانکاران خواهد بود. همه هستی و لحظه لحظه عمر حضرت فاطمه مرضیه (سلام الله علیها) يك بانگ را تکرار می کرد.

فریاد اعتنا و توجه به دین خدا، آنچنان که خداوند خود خواسته و بدان امر فرموده: «فریاد بیدار باش به مسلمانان که خط اصیل دین را گم نکنند» و این نهیب ها در دوران پرنرج پس از پیامبر (صلی الله علیه و آله) تا لحظه شهادت بانوی اسلام، به شکل فریادهای اعلام مظلومیت علی امیرالمؤمنین علیه السلام و یادآوری حق پایمال شده او که نشانه زیر پا نهادن دین خدا بود، درآمد.

باشد که ما به عنوان شیعیان فاطمه زهرا (سلام الله علیها) و عزاداران مصائب او این پیام را دریابیم. به دین خدا اهتمام ورزیم و بکوشیم تا خط ولایت را گم نکنیم.

جلوه ایثار

- و بطعمون الطعام علی حبه مسکیناً و یتیماً و اسیراً انما نطعمکم لوجه الله لا نريد منکم جزاء و لا شکورا (سوره دهر آیه 8 و 9) «و بر دوستی او (خدا) به فقیر و طفل و یتیم و اسیر طعام می دهند و گویند ما فقط برای رضای خدا به شما طعام می دهیم و از شما هیچ پاداشی و سپاسی هم نمی طلبیم».

زمخشری یکی از مفسرین بزرگ اسلام، در تفسیر الکشاف به نقل از ابن عباس چنین گوید (تفسیر الکشاف ج 4 ص 197): حسن و حسین (علیه السلام) بیمار شدند پیامبر (صلی الله علیه و آله) به همراه گروهی از آنان عیادت نمود و به علی (علیه السلام) فرمود: چه خوب است برای شفای فرزندان نذری کنی. آنگاه علی و فاطمه (علیهما السلام) و فضا نذر کردند که اگر حسن و حسین علیه السلام بهبود یافتند سه روز روزه بگیرند هنگامی که آن دو بزرگوار سلامتی خود را باز یافتند در خانه چیزی برای افطار وجود نداشت، از این رو علی (علیه السلام) سه صاع (هر صاع چهار مد و تقریباً يك من تبریز یا 3 کیلوگرم است) جو وام گرفت و به روایتی دیگر حضرت زهرا (علیها السلام) در خانه پنجم رسید و سه صاع جو مزد گرفت (تفسیر البرهان ج 4 ص 412).

فاطمه (علیها السلام) جو را دستاس نمود و با يك صاع آن برای هر يك از افراد خانواده قرص نان جوینی پخت و بر سر سفره افطار نهاد. هنگامی که آماده افطار شدند، ندای سائلی برخاست: سلام و درود خدا بر شما ای خاندان محمد (صلی الله علیه و آله)! مسکینی از مساکین مسلمین به من غذا دهید، خداوند شما را از غذاهای بهشتی نصیب فرماید، خاندان وحی نان افطار خود را ایثار کردند و فضا نیز از آنان متابعت کرد. آن شب را با آب افطار کردند و شب را بدون غذا بسر آوردند.

فریاد آن شب نیز روزه گرفتند و چون شب فرا رسید، نان افطارشان در سفره نهاده شد، یتیمی بر در خانه آمد و باز به همان ترتیب همگی غذای خود را به آن یتیم ایثار کردند. و آن شب نیز با آب افطار کرده و خود گرسنه ماندند. روز سوم را هم روزه گرفتند و هنگام افطار اسیری تقاضای کمک کرد و برای بار سوم آنچه در سفره بود به آن اسیر ایثار شد.

بح روز چهارم علی (علیه السلام) دست دو فرزند خود را گرفته و آنان را نزد رسول خدا (صلی الله علیه و آله) برد پیامبر (صلی الله علیه و آله) حسن و حسین علیه السلام را دید که از گرسنگی چون مرغکانی می لرزیدند، سپس از جا برخاست و به همراه آنان به خانه حضرت زهرا علیه السلام رفت. دید فاطمه (سلام الله علیها) در محراب به عیادت مشغول است در حالی که که از شدت گرسنگی چشمانش در گودی نشسته است. منظره تأثر آوری بود. رسول خدا (صلی الله علیه و آله) افسرده خاطر شد، در آن هنگام جبرئیل فرود آمد و عرض کرد: این هدیه را بگیر خدای تعالی به داشتن چنین اهل بیتی به تو تهنیت گفته است. پس سوره «هل اتی» را بر پیامبر (ص) خواند. (تفسیر البرهان ج 4 ص 412- المیزان ج 20 ص 132).

حدیث عبادت زهرا (سلام الله علیها)

قصه نیایش زهرا (سلام الله علیها) در آینه عبارت نگنجد. در این بخش چند حدیث زیبا از زبان حضرات معصومین (علیهم السلام) در ترسم سیمای عبادی فاطمه (سلام الله علیها) تقدیم می شود.

- سالت عن ابا عبدالله (علیه السلام) عن فاطمة لم سمیت الزهرا؟ فقال: لانها كانت اذا قامت فی محرابها و هو نورها لاهل السماء كما تزهو - تزهو - نور الكواكب لاهل الارض. علل الشرایع، ج 1: ص 215.

راوی می گوید از حضرت صادق (علیه السلام) علت نامگذاری حضرت فاطمه (سلام الله علیها) را به - زهرا - پرسیدم. فرمود: چون وقتی که در محراب عبادتش به نماز

می‌ایستاد، فروغ نورش برای ساکنان آسمان می‌درخشید، همانگونه که نور ستارگان آسمان برای زمینیان می‌درخشید.

قال موسى بن جعفر (عليه السلام):

كانت فاطمة (سلام الله عليها) اذا دعت تدعوا للمؤمنين و المؤمنات و لا تدعوا لنفسها فقيل لها يا بنت رسول الله (صلى الله عليه و آله) انك تدعين للناس و لا تدعين لنفسك فقالت: الجار ثم الدار. علل الشرايع، ج 1:216.

حضرت موسی بن جعفر از پدرانش نقل می‌کند: هرگاه حضرت فاطمه (سلام الله عليها) دعا می‌کرد، برای زنان و مردان مؤمن دعا می‌کرد و برای خود دعا نمی‌کرد، به او گفته شد: چرا شما برای مردم دعا می‌کنید، اما برای خودتان دعا نمی‌کنید؟ فرمود: اول همسایه آنگاه خانه.

قال ابو عبدالله الصادق (عليه السلام):

كان لأمي فاطمة صلاة تصلحها علمها جبرئيل، ركعتان تقرأ في الاولى: الحمد مرة و: انا انزلناه في ليلة القدر، مائة مرة و في الثانية: الحمد مرة و مائة مرة: قل هو الله احد، فاذا سلمت سبحت تسبيح الطاهرة عليها السلام. (جمال الاسيوع: 173).

امام صادق (عليه السلام) فرمود:

مادرم فاطمه (سلام الله عليها) همواره دو رکعت نماز را می‌خواند که جبرئیل به او آموخته بود، در رکعت اول آن پس از حمد صد بار سوره قدر و در رکعت دوم پس از حمد صد بار سوره توحید را می‌خوانی، و پس از سلام نماز تسبیحات حضرتش را نیز می‌گویی.

تسبیح زهرا (سلام الله عليها)؛ هدیه آسمانی

پیامبر (صلی الله علیه و آله) فرمود: «ای فاطمه چیزی به تو عطا کنم که از خدمتکار و دنیا با آنچه در آن است، ارزشمندتر است؛ بعد از نماز سی و چهار مرتبه «الله اکبر» و سی و سه مرتبه «الحمد لله» و سی و سه مرتبه «سبحان الله» بگو و آن را با لا اله الا الله ختم کن. این کار برایت از چیزی که می‌خواهی و از دنیا و آنچه در آن است، بهتر است». (عدنان زعفرانی، ص9)

در آن لحظه که این هدیه آسمانی به فاطمه (سلام الله عليها) عطا شد، فرمود: «از خدا و رسول خدا راضی شدم». (عدنان زعفرانی، ص 21)

درک هدیه بزرگی که رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) به فاطمه (سلام الله عليها) اعطاء کرد، به گونه ای است که انسان از وصف آن عاجز می‌ماند و فقط از سرچشمه گفتار معصومین (علیهم السلام) است که تا اندازه ای می‌توان از برکاتش بهره مند شد.

امام باقر (علیه السلام) درباره تسبیح حضرت فاطمه (سلام الله عليها)، می‌فرماید: «خداوند متعال با هیچ ستایشی، بالاتر از تسبیحات فاطمه زهرا (سلام الله عليها) عبادت نشده است. و اگر چیزی افضل از آن وجود داشت، رسول خدا (صلی الله علیه و آله) آن را به فاطمه (سلام الله عليها) اعطاء می‌کرد.» (تسبیحات حضرت زهراء،

ص10، به نقل از علل الشرايع

خبرگزاری زنان ایران (ایونا)